

METAFORINIS RAIŠKOS BŪDAS ADMINISTRACINĖJE LIETUVIŲ KALBOJE

Santrauka

Kognityvinės lingvistikos atstovai išplėtė įprastinės meninės metaforos sampratą ir įrodė, kad mąstymas ir kalbėjimas metaforomis yra esminis pasaulio suvokimo bruožas. Metaforų tyrimai padeda geriau suvokti, koku būdu žmonės pažįsta aplinkinį pasaulį, su kuo tapatina vysktančius reiškinius ir kokias jų ypatybes pastebi.

Straipsnio tikslas – ištirti metaforines raiškos priemones administracinėje lietuvių kalboje ir palyginti jų ypatumus Lietuvoje rengiamuose ir verstiniuose Europos Sąjungos (ES) dokumentuose. Tyrimo šaltiniai – Teisės aktų registre paskelbti teisės aktai bei kiti dokumentai ir ES teisės portale *Eur-lex* paskelbti lietuviški dokumentų vertimai.

Ištyrus administracinių tekstų vartoseną, išryškėjo tokie metaforinės raiškos priemonių vartojimo polinkiai: administracinėje kalboje meninių metaforų vartojimas ribojamas vartojimo srities specifikos, nes čia vaizdingumas yra nepageidautinas, tačiau vartojamos kalbinės metaforos, tapusios šabloniškomis raiškos priemonėmis. Lyginant Lietuvoje rengiamų ir ES verstinių dokumentų raišką matyti, kad verstiniuose dokumentuose metaforų vartojama daugiau, tačiau jų vartojimo dažnis priklauso ir nuo dokumento žanro. Metaforos dažnesnės laisvesniuose dokumentų žanruose, kurių raiška artimesnė publicistiniam stiliui (pvz., ataskaita, komunikatas, pranešimas, rekomendacija, nuomonė, baltoji knyga, žalioji knyga,

generalinių advokatų išvados ir kt.). Panašus polinkis išryškėjo ir lietuviškuose dokumentuose, daugiausia metaforinės raiškos priemonių rasta teismų dokumentuose.

ESMINIAI ŽODŽIAI: metafora, žodžių reikšmė, vertimas, administracinė kalba, metaforiniai terminai.

RASUOLĖ VLADARSKIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius

rasuole.vladarskiene@lki.lt